

Üniversite Mezuniyet Notları ve Dönüşüm Tablolarında Yaşanan Kaos*

Chaos Experienced in Grade Conversion Tables and Graduation Grade*

Yeşim ÖZER ÖZKAN

ÖZ

Bu araştırmada Türkiye’de farklı geçme notunu benimseyen üniversitelerin not dönüşüm tabloları ile Yükseköğretim Kurulu’nun mezuniyet notu dönüşüm tablolarının karşılaştırılması ve bu konuya ilişkin öğrenci görüşlerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılarak tasarlanmıştır. Farklı geçme notuna sahip üniversitelerin not dönüşüm tabloları ve Yükseköğretim Kurulu tarafından hazırlanan dönüşüm tabloları incelendiğinde üniversiteler arasında bu konuda bir standardın sağlanamadığı görülmüştür. Yükseköğretim Kurulu not dönüşüm tablosunun, 50 geçme notu olan üniversitelerdeki öğrenciler lehine, 60 ve 70 geçme notu uygulanan üniversitelerdeki öğrencilerin ise aleyhine bir dönüşüm sağladığı karşılaştırmaya dayalı sayısal bulgularla belirlenmiş olup, öğrenciler de bu bulguyu destekler nitelikte görüş belirtmişlerdir. Bu sonuca bağlı olarak, üniversitelerin ortak bir geçme sisteminin olmaması ve farklı not sistemleri (mutlak-bağıl) uygulaması karşılaştırılabilir puanlar elde etmenin önünde bir engel olarak değerlendirilebilir.

Ahahtar Sözcükler: Üniversite not sistemi, Not dönüşüm tablosu, Not ortalaması, Yükseköğretimde değerlendirme, Geçme notu

ABSTRACT

The study has aimed to compare the grade conversion tables of Council of Higher Education and universities that adopt a different passing grade in Turkey and put the students’ views on this subject forward. The research has been planned using case study one of the qualitative research designs. When examined in detail, it has been determined that neither grade conversion table of Council of Higher Education nor that of universities that have different pass grades have been able to provide a standard. It has been seen that while Council of Higher Education’s grade conversion tables provide a transformation in favor of the students studying at universities with 50 pass grade the university, it provides a disadvantageous transformation for the students studying at universities with passing 60 and 70 pass grade and students’ opinion also fully support this finding. As a result, the lack of a common university passing system and application of different grading systems (norm-referenced/criterion referenced) can naturally be considered as an obstacle in front of obtaining comparable scores.

Keywords: University grading system, Grade conversion table, Grade point average, Assessment in higher education, Pass grade

GİRİŞ

Eğitim-öğretim sürecinin çeşitli aşamalarında, öğrenci başarıları hakkında bilgi edinme ihtiyacı duyulmaktadır. Bu amacı gerçekleştirmek için farklı araç ve yöntemler kullanılarak ölçme ve değerlendirme çalışmaları yapılmaktadır. Eğitimde yapılan ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğrencileri tanıma, öğrenme eksikliklerini belirleme, seçme-yerleştirme

gibi farklı eğitsel ihtiyaçlara cevap vermektedir. Ölçme işlemleri sonucunda üzerinde bir karar vermeyi amaçladığımız performansı tanımlamak için bir değer atanması gerekir. Diğer bir anlatımla, yapılan testlerden elde edilen ölçme sonuçları belli bir ölçütü karşılaştırılarak öğrencilere, başarılarının göstergesi sayılan notlar verilir. Not verme işleminin esası, ölçme sonuçlarını gösteren sayıların, değerlendirme sonuçlarını

*Bu çalışma, 9. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi’nde (8-10 Mayıs 2014, Siirt, Türkiye) sözel bildiri olarak sunulmuştur

*This study was presented at the ‘9th National Education Management Conference’ (May 8-10, 2014, Siirt, Turkey)

Yeşim ÖZER ÖZKAN (✉)

Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Gaziantep, Türkiye
Gaziantep University, Gaziantep Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Gaziantep, Turkey
yesimozkan@gantep.edu.tr

Geliş Tarihi/Received : 16.06. 2015

Kabul Tarihi/Accepted : 23.08. 2015

ifade eden sembollere dönüştürülmesidir (Turgut & Baykul, 2010: 364).

Not verme işlemini ve gerekliliği daha iyi anlamlandırabilmek için öncelikle kelimenin kökeni ve tarihsel gelişim sürecini incelemenin yararlı olabileceği düşünülmektedir. Latince “gradus” kelimesinden gelen bu terim “adım, basamak” anlamı taşımaktadır. İngilizcede “grade” olarak ifade edilen bu kelimenin bilinirliği 16. yy başlarına dayanmaktadır. İlk zamanlarda açılı derecesi olarak adlandırılan not teriminin sonraları ise liyakat veya kalitenin bir derecesi olarak ifade edildiği görülmektedir. Son dönemlerde ise terim sıralama, kalite, yeterlilik veya bir değer derecesi olarak tanımlanmaktadır (Oxford Sözlüğü, 2014a). Kelimenin kökenlerinden de anlaşılacağı gibi öğrenciye verilen notlar ile onun bir derse ilişkin başarısı, yeterlilik düzeyi ya da yeteneği gibi konulardaki düzeyine ilişkin bir veri elde edilmektedir.

Notlar, öğrenci başarısının değerlendirilmesi sonucunda ortaya çıkmakta ve bu nedenle öğrenci hakkında verilen değer yargılarının ölçüleri olarak ifade edilebilir (Turgut & Baykul, 2010: 352). Diğer bir anlatımla notlar bir konu alanına ilişkin öğrencinin kavrama düzeyine karşılık gelen standart ölçüm değerleridir. Bu notlar yüzlük, dörtlük, oran (1-4 gibi), tanımlamalar ile (mükemmel, iyi, orta, geliştirilebilir) veya harf sistemine (A, B, C, D, E veya F gibi) göre çeşitli biçimlerde ifade edilmektedir. Kurumlar, benimsedikleri not sistemine kendileri karar vermektedir. Bununla birlikte birçok ülkede yükseköğretim öncesi eğitim kademelerinde genellikle yüzlük not sistemi tercih edilmektedir. Daha üst bir eğitim kademesi olan yükseköğretimde ise farklı uygulamalara rastlanılmaktadır. Bazı ülkelerde yükseköğretim kurumlarında yaygın olarak not ortalaması (“Grade Point Average/GPA”) kullanılmaktadır (Ponnusamy & Pandurangan, 2014). GPA, kolej veya üniversitede öğrenim gören öğrencilerin akademik başarılarının bir göstergesidir (Oxford Sözlüğü, 2014b).

Akademik başarının göstergesi olarak kullanılan notlar, hangi sistemde olursa olsun dolaylı bir ölçüm olması nedeniyle bazı eleştirilere maruz kalmaktadır. Harf veya sayı olmasına bakılmaksızın not sisteminin dünyanın her yerinde, öğretmen ve öğrenci üzerinde yarattığı stres düşünüldüğünde bu notların öğrencilerin akademik başarılarını belirlemedeki güvenilirliğine inanmak kör bir inanç olarak değerlendirilebilir (Finkelstein, 1913: 1). Bu nedenle öğrenci performansını en az hata ile ortaya koyan, duyarlı ölçümler yapan ve elde edilen sonuçları karşılaştırma imkânı veren bir not sisteminin tercih edilmesi gerekmektedir.

Üniversitelerde yüzdelik, harf veya puan ölçekleri en genel kullanılan notlandırma şeklidir. Tercih edilen not sistemleri üniversiteden üniversiteye farklılık göstermektedir. Bazı üniversiteler harf ve yüzde olarak not vermeye ek olarak anlaşılması zor (karmaşık) puanlama sistemleri kullanılmaktadır (O'Day & Budniak, 2012). Bunun yanı sıra not sisteminin kullanım yaygınlığı ülkelere göre değişebilmektedir.

Türkiye’de yükseköğretimde öğrenci notlarının belirlenmesi 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununa göre yapılmaktadır. Kanunda “Yükseköğretim kurumlarında, kuruluş özelliklerine ve

ihtiyaçlarına göre yapılan eğitim - öğretim ve buna dayalı olarak verilen diplomalarla ilgili esaslar her üniversitece hazırlanacak öğretim ve sınav yönetmeliğinde belirtilmektedir” (2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu, 1981) şeklinde ifade edilmektedir. Bu kanunun esas alınmasından dolayı her üniversite farklı not sistemi ve geçme notu belirleyerek öğrencilerin başarılarını değerlendirmektedir. Bu durum farklı üniversitelerden mezun öğrencilerin notlarını karşılaştırılabilir olmaktan uzaklaştırmakla birlikte bireyler arasında yanlılığa da neden olabilmektedir. Diğer bir anlatımla üniversiteler arasında standart bir sistemin uygulanmaması farklı üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin başarılarının bir göstergesi olan notların aynı değere karşılık gelemebileceğini göstermektedir.

Üniversite not sistemlerinin ve geçme notlarının her üniversitede farklı olması çeşitli çalışmalara (Başol Göçmen, 2004; Duman, 2011; Mandernach, 2003; Nartgün, 2007) konu olmuştur. Dünyada giderek öğrencilerin programda kazanması gereken hedef davranışlara erişme düzeyini belirlemek, belli niteliğin altındaki öğrencileri sisteme dâhil etmemek, kaliteyi düşürmemek gibi amaçlarla mutlak değerlendirme daha yaygın kullanılmaya başlanmıştır. Türkiye’de ise üniversiteler giderek artan bir şekilde bağıl değerlendirme sistemini kullanmayı tercih etmektedir. Mutlak veya bağıl hangi sistemin kullanılmasının hangi durumlarda uygun olabileceği ile ilgili literatürde araştırmalar bulunmaktadır. Başol Göçmen (2004) çalışmasında iki sistem arasındaki farkı açıklamış, her iki değerlendirme sisteminin avantaj ve dezavantajlarını tartışarak genel bir değerlendirme yapmıştır. Araştırmacı bağıl değerlendirme sisteminin kullanımının yaratacağı olumsuzluklara karşı dikkatli olunması gerektiğini vurgulamıştır.

Nartgün (2007) ise çalışmasında mutlak ve bağıl değerlendirme uygulamalarının öğrencilerin başarı düzeylerinin göstergesi sayılan notlarda bir farklılık oluşturup oluşturmadığını belirlemeye amaçlamıştır. Çalışmada üniversitelerde, her bir öğrencinin belli bir ders kapsamındaki niteliklere ne düzeyde sahip olduğunu belirlemek ve elde edilen sonuçları önceden tespit edilen bir ölçüte göre değerlendirmek (mutlak değerlendirme) suretiyle öğrencilere not vermenin, daha uygun bir yaklaşım olduğu sonucu elde edilmiştir.

Duman (2011), bağıl değerlendirmeye ilişkin sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerini belirlemeye yönelik yaptığı çalışmada katılımcıların bağıl değerlendirmeye ilişkin olumsuz algılara sahip olduğunu belirlemiştir. Bu çalışmalarla birlikte, literatürde bağıl değerlendirmenin öğrenciler üzerindeki olumsuz etkilerini ortaya koyan çalışmalar (Mandernach, 2003) da mevcuttur. Bahsedildiği gibi üniversite not sistemleri (mutlak-bağıl) birçok çalışmaya konu olmuştur. Fakat literatürde not geçme sistemleri, bunların avantaj ve dezavantajları ile dönüşümlerinden kaynaklanan sorunlar üzerine yapılmış bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Türkiye’deki üniversitelerin eğitim öğretim ve sınav yönetmelikleri incelendiğinde, üniversitelerin genellikle öğrenci mezuniyet notlarını 4’lük not sistemi biçiminde verdikleri görülmektedir. Bazı üniversiteler bu dörtlük sistemin yanı sıra öğrenci transkriptlerinde yüzlük sistemdeki karşılığına da yer

vermektedir. Merkezi yerleştirmelerin esas olduğu durumlarda (öğretim üyesi yetiştirme programı-ÖYP, lisansüstü eğitim, öğretim elemanı kadroları, pedagojik formasyon yerleştirmesi gibi) yerleştirme puanlarının hesaplanmasında öğrencilerin lisans mezuniyet notunun 100'lük karşılığı esas alınmaktadır. Bu nedenle, 4'lük not sistemine sahip olan üniversitelerden mezun olan öğrencilerin notlarının 100'lük sisteme dönüştürülmesi ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Bu dönüşümü sağlayabilmek için ise üniversitelerin her biri ve YÖK ayrı ayrı not dönüşüm tabloları hazırlamıştır.

Farklı geçme notları (50/60/70) ve değerlendirme uygulamaları (mutlak ve bağıl) esas alınarak hesaplanan üniversite ve YÖK'ün not dönüşüm tabloları kendi içinde farklılıklar gösterdiği için üniversiteler arasında bir uyumsuzluk ortaya çıkmakta; bu durum, aynı alanlardan mezun olmalarına rağmen, öğrencilerin başarı düzeyleri bakımından karşılaştırılabilir olmalarını engellemektedir.

Araştırmanın Amacı

Üniversitelerin öğrenci değerlendirme sistemleri, 2547 sayılı yükseköğretim kanununda belirtildiği gibi her üniversite tarafından hazırlanan eğitim öğretim ve sınav yönetmeliği ile oluşturulmaktadır. Bu durum üniversitelerin farklı not sistemi (harf, dörtlük, yüzlük gibi) ve geçme notları (50, 60 ve 70 gibi) belirlenmesi sonucunu doğurmuştur. Farklı not sistemi ve geçme notları farklı üniversitelerden mezun öğrencilerin notlarının dönüştürülmesinde sorunlara neden olmuştur. Bu noktadan hareketle araştırmada Türkiye'de farklı geçme notunu benimseyen üniversitelerin not dönüşüm tabloları ile YÖK'ün not dönüşüm tablolarının karşılaştırılması ve bu konuya ilişkin öğrenci görüşlerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amacı gerçekleştirebilmek için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Türkiye'de farklı geçme notunu benimseyen üniversiteler ile YÖK'ün mezuniyet notu dönüşüm tabloları farklılaşmakta mıdır?
2. Öğrencilerin üniversite mezuniyet not dönüşümlerine ilişkin görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılarak tasarlanmıştır. Durum çalışmasında, bir duruma ilişkin olayı derinlemesine, doğal ortamında, karmaşıklığını ve bağlamını dikkate alarak anlamayı hedefler (Punch, 2005).

Verilerin Elde Edilmesi

Araştırmanın verileri doküman incelemesi ile elde edilmiştir. Doküman incelemesi hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyalleri kapsamaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2008: 187). Durum çalışması deseninin gereği doğrultusunda veri çeşitliliği sağlamak ve birbirini destekleyecek veri elde etmek amacıyla birden fazla kaynaktan yararlanılmıştır. Araştırmada öncelikle Türkiye'de farklı geçme notunu benimseyen üniversiteler ile YÖK'ün mezuniyet notu dönüşüm tablolarının karşılaştırılması amaçlandığı için 50, 60 ve 70 geçme

notunun esas alındığı üniversitelerin kullandıkları ve YÖK'ün oluşturduğu not dönüşüm tablolarında yer alan değerler veri kaynağı olarak kullanılmıştır.

İkinci veri kaynağı olarak not dönüşüm tablolarında gözlemlenen durumun derinlemesine ortaya çıkartılması amacıyla konuya ilişkin öğrencilerin görüşleri incelenmiştir. Görüşlere ilişkin veriler YÖK Bilgi Paylaşım Forumunun ÖYP Forum Dizini altındaki "Mezuniyet Notu Eşitsizliği" (<https://forum.yok.gov.tr/posts/list/37.page>) konulu paylaşım ortamından elde edilmiştir. Bu forum sistemi YÖK'ün farklı program ve projelerine ilişkin fikir ve eleştirileri almak amacıyla 1 Şubat 2012 tarihinde YÖK'ün resmi web sayfasının bir alt alanı olarak oluşturulmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmanın birinci alt probleminin çözümlenmesinde farklı geçme notunu esas alan not dönüşüm tablolarının belirli puan aralıklarından mezuniyet notları alınarak bunların 100'lük sistemdeki karşılıkları elde edilmiş ve bu değerler karşılaştırmalı olarak betimlenmiştir.

Araştırmanın ikinci alt problemine cevap verebilmek amacıyla forumdan elde edilen öğrenci görüşlerinin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi metnin içerdiği mesajı nesnel ve sistematik olarak sınıflandırma, sayılara dönüştürme ve çıkarımda bulunma yoluyla sosyal gerçeği araştıran bilimsel bir yaklaşım olup (Tavşancıl & Aslan, 2001) yapılan analizle verideki tutarlı ve önemli örneklerin, temaların belirlenmesi (Patton, 2002: 453) amaçlanmaktadır.

Doküman incelemesi sonucunda elde edilen bulgulardan ve ilgili literatür taramaları sonucu ortaya çıkan kavramlardan oluşan kod ve kategoriler belirlenmiştir. Yapılan çalışmalar sonucunda üç tema ve 10 kod elde edilmiştir. Bu temalar "mezun olunan üniversiteye göre notların farklılaşması", "üniversite not sistemlerinin farklılığı" ve "YÖK dönüşüm tablosundan kaynaklı sorunlar"a ilişkin başlıklardan oluşmaktadır.

İçerik analizi ile forumdan elde edilen görüşler belirli kodlarla daha küçük içerik kategorilerine dönüştürülmüş ve analiz göstergeleri frekans ve yüzde türünde ifade edilmiştir. Bu yönüyle araştırmada içerik analizi türlerinden kategorisel ve frekans analizi kullanılmıştır. Araştırmacı, açıklayıcı bilgileri bazı noktalarda kategorilere dönüştürmek zorundadır (Fraenkel & Wallen, 2006). Bu nedenle çalışmada kategorisel analiz ile görüşlerin önce birimlere bölünmesini ve ardından bu birimlerin, belirli ölçütlere göre kategoriler halinde gruplandırılması gerçekleştirilmiştir (Bilgin, 2006: 19). Frekans analizi ile görüşler yüzde ve frekans olarak sunulmuştur.

Araştırmalarda elde edilen sonuçların inandırıcılığı, bilimsel araştırmanın en önemli ölçütlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Geçerlik ve güvenilirlik bu açıdan araştırmalarda kullanılan en önemli iki ölçüttür (Yıldırım & Şimşek, 2008: 255). Araştırmada nitel verilerin analizinde kullanılan içerik analizinin güvenilirliği kodlama işlemi ve kategorilere (Gökçe, 2001), kategorilerin güvenilirliği ise kategorilerin açık olmasına bağlıdır (Bilgin, 2006). Bu nedenle geçerlilik ve güvenilirlik kanıtları, forumdan elde edilen görüşleri içeren metinlerin elde

edilmesinden raporlanmasına kadar her aşama ayrıntılı olarak betimlenerek sağlanmıştır.

BULGULAR ve YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde alt problemler bazında bulgulara ve bulgulara dayalı yorumlara yer verilmiştir. Araştırmanın birinci alt problemi olan farklı geçme notunu benimseyen üniversitelerin geçme notları (50,60 ve 70) ile bu notların YÖK'ün not dönüşüm tablosundaki karşılıklarına ilişkin bulgular Tablo 1'de verilerek yorumlanmıştır. İkinci aşamada, araştırmanın bir diğer alt problemi olan üniversite ve YÖK not dönüşümlerine ilişkin öğrenci görüşlerinin betimlenmesi Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 1 incelendiğinde farklı geçme notuna sahip üniversitelerin ve YÖK tarafından hazırlanan not dönüşüm tabloları arasında bir standardın oluşmadığı görülmektedir. Tablo 1'in her satırında doğrudan geçme notuna esas olan puanlar verilmiştir. Örneklemek gerekirse, sadece geçme notunu alarak mezuniyet hakkı kazanan bir öğrenci, YÖK not dönüşüm tablosuna göre 53,33 puanla mezun olmuş olacaktır. Bu durumda, 70 geçme notunun esas alındığı bir üniversiteden mezun öğrenci yüz üzerinden değerlendirme yapılan bir ölçme sonucunda

70 olarak mezun olmasına rağmen, YÖK'ün dönüşüm tablosu esas alınarak yapılan bir dönüştürmede notunun 4'lük sistemden 100'lük sisteme çevrilmesi sonucunda 53,33 almış olarak değerlendirilecektir. Benzer durum, geçme notu 60 olan üniversitelerden mezun olan öğrenciler içinde geçerlidir. Bu bulgu, elde edilen notları benzer ölçekler üzerinde gösterebilmek için başvurulan dönüşümlerden biri olan YÖK not dönüşüm tablosunun 50 geçme notu olan üniversitelerdeki öğrenciler lehine, 60 ve 70 geçme notu uygulanan üniversitelerdeki öğrencilerin ise aleyhine bir dönüşüm sağladığı şeklinde yorumlanabilir. Diğer bir anlatımla, geçme notu 70 olan bir üniversiteden mezun öğrencinin notu, YÖK not dönüşüm tablosuna göre elde edildiğinde 53.33'e düşerken; geçme notu 50 olan üniversiteden mezun bir öğrencinin notu ise 53.33'e yükselmektedir.

Not dönüşüm tablolarında gözlemlenen bu durumun derinlemesine ortaya çıkartılması için konuya ilişkin öğrenci görüşleri incelenmiş olup bu görüşler Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin görüşlerinin yaklaşık %48'inin "Mezun olunan üniversiteye göre notların farklılaşması" temasıyla ilgili olduğu görülmektedir. Bu tema ile ilgili kodlar incelendiğinde öğrencilerin "iyi üniversitelerden (okul birincileri dâhil) daha düşük notlarla mezun olduğu" görüşünü belirttikleri görülmektedir. Benzer görüşü destekleyen bir diğer görüş ise "yeni açılmış üniversitelerde öğrencilerin daha yüksek notlar alması" şeklindedir. Diğer taraftan, sadece iki kişinin "mezuniyet notlarında eşitsizliğin olduğunu düşünmüyorum" görüşünü belirttiği anlaşılmaktadır. Üniversitelerin sınav ve ders geçme yönetmeliklerini belirlemedeki özerkliği üniversitelerden mezun öğrencilerin farklı ölçütlere göre değerlendirilmesine neden olmaktadır. Bu durumun öğrencilerin haksızlıklara uğramasına neden olabileceği söylenebilir.

Tablo 1: Üniversite ve YÖK Not Sistemlerinin Karşılaştırılması

Geçme Notu (100'lük Sistem)	Geçme Notu (4'lük Sistem)	YÖK Dönüşüm Tablosu
50	2.00	53.33
60	2.00	53.33
70	2.00	53.33

Tablo 2: Üniversite ve YÖK Not Dönüşümlerine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Tema	Kod	N	%	%
Mezun Olunan Üniversiteye Göre Notların Farklılaşması	İyi üniversitelerden (okul birincileri dâhil) daha düşük notlarla mezun olma	43	34.1	48.41
	Yeni açılmış üniversitelerde öğrenciler daha yüksek notlar alması	16	12.7	
	Mezuniyet notlarında eşitsizlik olduğunun düşünülmemesi	2	1.59	
Üniversite Not Sistemlerinin Farklılığı	Üniversitelerin ortak bir not sistemine sahip olmaması	19	15.1	25.40
	Mezuniyet notlarının bölümün standart sapması ve ortalaması alınarak standartlaştırılması	4	3.17	
	Mezuniyet notlarındaki eşitsizliğin nedeni olarak üniversitelerde farklı geçme sistemlerinin (bağıl-mutlak) görülmesi	7	5.56	
	Mezuniyet notlarının hesaplanmasında önce ortalama puanın harf notuna sonra ise harflerden ortaya çıkan ortalamanın nota çevrilmesinin hak kaybına neden olması	2	1.59	
YÖK Not Dönüşüm Tablosundan Kaynaklı Sorunlar	4'lük sistemden 100'lük sisteme geçerken YÖK dönüşümü yerine her üniversitenin kendi dönüşüm çizelgesini kullanması	14	11.1	26.19
	YÖK Dönüşüm tablosu kullanıldığı durumlarda geçme notu 70 olan üniversitelerden mezun öğrencilerin haksızlığa uğraması	12	9.52	
	YÖK Dönüşüm tablosu kullanıldığı durumlarda geçme notu 50 olan üniversitelerden mezun öğrencilerin lehine bir durumun olması	7	5.56	
Toplam		126	100	100

En yüksek frekansa (%26.19) sahip ikinci temanın "YÖK not dönüşüm tablosundan kaynaklı sorunlar" olduğu görülmektedir. Bu temaya ilişkin en yüksek kodun "4'lük sistemden 100'lük sisteme geçerken YÖK dönüşümü yerine her üniversitenin kendi dönüşüm tablosunu kullanması" görüşüdür. Öğrencilerin yaklaşık %11'i bir diğer kod olan "YÖK dönüşüm tablosu kullanıldığı durumlarda geçme notu 70 olan üniversitelerden mezun öğrencilerin haksızlığa uğraması" görüşünü belirtmişlerdir. En düşük frekansa (%5.56) sahip kodun ise "YÖK not dönüşüm tablosu kullanıldığı durumlarda geçme notu 50 olan üniversitelerden mezun öğrencilerin lehine bir durumun olması" görüşü olduğu anlaşılmaktadır. Bu üç görüşün temel nedeni olarak üniversitelerin öğrencilere transkript düzenlerken mezuniyet notunu 4'lük sistemde vermesinden ve belgelere 4'lük sistemdeki notların 100'lük karşılığının belirtilmemesinden kaynaklandığı söylenebilir. Mezuniyet sonrası herhangi bir yerleştirme başvurusunda notların 100'lük karşılığına ihtiyaç duyulduğunda bu dönüşümler yapılmakta ve buna bağlı olarak öğrenciler mezun olduğu üniversitenin geçme notuna göre avantaja sahip olabilmekte ya da dezavantajlı bir duruma düşebilmektedirler.

Tablo 2 incelendiğinde en düşük frekansa (%25.40) sahip temanın "Üniversite not sistemlerinin farklılığı" olduğu göze çarpmaktadır. Bu temaya ilişkin kodlar incelendiğinde "Üniversitelerin ortak bir not sistemine sahip olmaması" en yüksek (%15.1); bunu sırasıyla "Mezuniyet notlarındaki eşitsizliğin nedeni olarak üniversitelerde farklı geçme sistemlerinin (bağıl-mutlak) görülmesi" (%5.56) ve "Mezuniyet notlarının bölümün standart sapması ve ortalaması alınarak standartlaştırılması" (%3.17) kodları izlemektedir. Sadece iki kişi "Mezuniyet notlarının hesaplanmasında önce ortalama puanın harf notuna sonra ise harflerden ortaya çıkan ortalamanın nota çevrilmesinin hak kaybına neden olması" görüşünü ifade etmişlerdir.

Bu tema ile ilgili bulguları destekleyen bir çalışma Nartgün (2007) tarafından yapılmış olup; araştırmacı çalışmada aynı öğrencilerin ham puanlarının mutlak ve bağıl değerlendirmeye tabi tutulması sonucunda ulaşılan notlarında farklılıklar oluştuğunu belirlemiştir. Özellikle sınıf ortalamasının düşük olduğu durumlarda mutlak değerlendirmede başarısız sayılan çok sayıda öğrencinin bağıl değerlendirmede oldukça başarılı sayıldığı görülmektedir. Öğrenci tercihleri açısından incelendiğinde Duman (2011)'in çalışmada on öğretmen adayından sekizi mutlak; ikisi bağıl değerlendirmeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Üniversitelerin öğrenci değerlendirme sistemleri, 2547 sayılı yükseköğretim kanununda belirtildiği gibi her üniversite tarafından hazırlanan eğitim öğretim ve sınav yönetmeliği ile oluşturulmaktadır. Bu durum üniversitelerin farklı not sistemi (harf, 4'lük, 100'lük gibi) ve geçme notları (50, 60 ve 70 gibi) belirlemesi sonucunu doğurmuş olup farklı üniversitelerden mezun öğrencilerin notlarının dönüştürülmesinde sorunlara neden olmuştur. Özellikle bu sorunlar üniversite sonrası merkezi yerleştirmelerin esas olduğu durumlarda ALES ve diploma notunun belirli bir yüzdesi alınarak yerleştirme

yapılmasından kaynaklanmaktadır. Çünkü bu iki puan farklı ölçeklerden, ALES 100'lük puanla, üniversite mezuniyet notları ise çoğunlukla 4'lük sistemde elde edilmektedir. Ancak öğrencilerin mezuniyet sonrası değerlendirilmelerinde genellikle bu iki puanın birleşiminden oluşan puan üzerinden bir karara varılmaktadır. Bu puanı elde edebilmek için notların aynı ölçek üzerinde gösterilmesi gerekmektedir.

Dönüşümü sağlamak için her üniversite kendi geçme notunu esas alarak bir not dönüşüm tablosu hazırlamıştır. Ayrıca YÖK notların dönüşümünde standart sağlamak amacıyla bir not dönüşüm tablosu yayınlamıştır. Öğrenci transkriptinde diploma notunu 4'lük sistemde gösteren (100'lük karşılığını belirtmeyen) üniversiteden mezun öğrencilerin not dönüşümü YÖK not dönüşüm tablosu esas alınarak yapılmaktadır. Üniversite ve YÖK'ün not dönüşüm tabloları kendi içinde farklılıklar gösterdiği için üniversiteler arasında bir uyumsuzluk ortaya çıkmakta; bu durum, aynı alanlardan mezun olmalarına rağmen, öğrencileri başarı düzeyleri bakımından karşılaştırılabilir olmaktan uzaklaştırmaktadır.

Araştırma sonucunda YÖK tablosunun 50 geçme notu olan üniversitelerdeki öğrenciler lehine, 60 ve 70 geçme notu uygulanan üniversitelerdeki öğrencilerin ise aleyhine bir dönüşüm sağladığı görülmüştür.

Öğrencilerin mezuniyet notlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, giriş koşulları olarak daha yüksek ÖSYM puanıyla girilen ve üniversite sıralama sistemlerinde daha üst sıralarda yer alan üniversitelerden mezun öğrencilerin daha düşük notlarla; yeni açılmış üniversitelerden ise daha yüksek notlarla mezun olduklarını ve merkezi yerleştirmelerde hak kaybına uğradıkları anlaşılmaktadır. Ayrıca öğrencilerin mezun oldukları üniversitelerin kendi yüzlük sistemlerini kullanmak yerine, YÖK not dönüşüm tablosuna göre notları çevrildiğinde hak kaybı yaşadıkları söylenebilir. Bu dönüşümün bir sonucu olarak 60 ve 70 geçme notu uygulayan üniversitelerden mezun öğrencilerin puanlarının düştüğü ve bir mağduriyet yaşadıkları ifade edilebilir. Bu soruna çözüm olarak, her üniversitenin kendi not dönüşüm tablosunu kullanarak öğrenci transkriptlerinde notların yüzlük karşılığının belirtilmesi gerektiği söylenebilir. Farklı bir çözüm yolu olarak YÖK tarafından farklı geçme notları (50, 60 ve 70) için üniversiteler arası ortak bir not dönüşüm tablosu oluşturulması önerilebilir.

Öğrenci görüşlerine göre üniversite not sistemlerinin farklılığı da karşılaştırılabilir puanlar elde etmenin önünde bir engel olarak görülmektedir. Üniversitelerin ortak bir sisteminin olmaması, farklı not sistemleri (mutlak- bağıl) uygulanması ve elde edilen puanların standart puanlar olmayıp ham puan olması bu sorunun nedenleri olarak görülebilir. Her not dönüşümünde öğrenciler bir hak kaybı yaşamaktadır. Bu duruma bir çözüm olarak dörtlük not sistemi benimsenmesi durumunda diğer sınav puanlarının da (ALES, KPSS, YDS gibi) dört üzerinden değerlendirilmesi ya da öğrenci transkriptlerinde notların dörtlük, yüzlük ve harf karşılığının belirtilmesi gerektiği ifade edilebilir. Böylece öğrenci hangi ölçek düzeyinde nota ihtiyaç duyarsa onu kullanabilecek ve dönüşümlerden kaynaklı sorunlar azaltılmış olacaktır.

KAYNAKLAR

- Başol Göçmen, G. (2004). Değerlendirmeye genel bir bakış: kriter-referanslı (mutlak) ya da norm-referanslı (bağıl) değerlendirme. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı'nda sunulmuş bildiri. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Malatya.*
- Bilgin, N. (2006). *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi, Teknikler ve Örnek Çalışmalar.* Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Duman, B. (2011). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Bağlı Değerlendirmeye İlişkin Görüşleri. *NWSA-E Journal of New World Sciences Academy, 6(1), 536-548*
- Finkelstein, I. E. (1913). *The Marking System in Theory and Practice.* Baltimore, Warwick & York, Inc. Retrieved from <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=uc1.5b264457;view=1up;seq=9>
- Fraenkel, J.R., & Wallen, N.E. (2006). *How to Design and Evaluate Research in Education. (Sixth edition).* Boston: Mc Graw Hill.
- Gökçe, O. (2001). *İçerik Çözümlemesi, Teori-Metod-Uygulama.* Konya: Sel-Ün Yayınları.
- Mandernach, B.J. (2003). Effective Grading Strategies. Park University Faculty Development Quick Tips. Retrieved from <http://www.park.edu/center-for-excellence-in-teaching-and-learning/>
- Nartgün, Z. (2007). Aynı puanlar üzerinden yapılan mutlak ve bağıl değerlendirme uygulamalarının notlarda farklılık oluşturup oluşturmadığına ilişkin bir inceleme. *Ege Eğitim Dergisi, 8(1), 19-40.*
- O'Day, D. H., & Budniak, A. (2012). *How to Succeed At University - International Edition,* Retrieved from [https://books.google.com.tr/books?id=DJXDaeG0yhsC&pg=PT154&lpg=PT154&dq=O%27Day,+D.H,+%26+Budniak,+A.+\(2012\).+How+to+Succeed+At+University+-+International+Edition&source=bl&ots=D0EKbXoXP&sig=lq9fM9ZKdzsVcr6xj5c5ZfG4Pk8&hl=tr&sa=X&ved=0ahUKEwj03bXKna3MAhUkEpoKHd5DBQkQ6AEIGjAA#v=onepage&q=O'Day%2C%20D.H.%2C%20%26%20Budniak%-2C%20A.%20\(2012\).%20How%20to%20Succeed%20At%20University%20-%20International%20Edition&f=false](https://books.google.com.tr/books?id=DJXDaeG0yhsC&pg=PT154&lpg=PT154&dq=O%27Day,+D.H,+%26+Budniak,+A.+(2012).+How+to+Succeed+At+University+-+International+Edition&source=bl&ots=D0EKbXoXP&sig=lq9fM9ZKdzsVcr6xj5c5ZfG4Pk8&hl=tr&sa=X&ved=0ahUKEwj03bXKna3MAhUkEpoKHd5DBQkQ6AEIGjAA#v=onepage&q=O'Day%2C%20D.H.%2C%20%26%20Budniak%-2C%20A.%20(2012).%20How%20to%20Succeed%20At%20University%20-%20International%20Edition&f=false)
- Oxford English Dictionary (2014a). Retrieved from <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/grade>
- Oxford English Dictionary (2014b). Retrieved from <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/GPA?q=gpa>
- Patton, M. Q. (2002). *How to Use Qualitative Methods in Evaluation.* Sage, USA: Newbury Park, CA. Retrieved from <https://uk.sagepub.com/en-gb/eur/author/michael-quinn-patton>
- Ponnusamy, P., & Pandurangan, J. (2014). *A Handbook on University System.* New Delhi: Allied Publishers Pvt. Ltd. Retrieved from https://annamalaiuniversity.ac.in/download/naacssr2014/NAAC_EVALUATION_REPORT-2014.pdf
- Punch, K.F. (2005). *Introduction to Socail Research : Quantitative and Qualitative Approaches.* London: Sage Publications. Retrieved from <http://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/view/109/227>
- Tavşancıl, E., & Aslan, E. (2001). *Sözel, Yazılı ve Diğer Materyaller İçin İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri.* İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Turgut, M.F., & Baykul, Y. (2010). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme.* Ankara: Pegem Akademi
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yükseköğretim Kanunu (2547 sayılı kanun), 1981. Retrieved from <http://www.yok.gov.tr/documents/10279/29816/2547+say%C4%B1%C4%B1%20Y%C3%BCsek%C3%B6%C4%9Fretim+Kanunu/f439f90b-7786-464a-a48f-9d9299ba8895>